

The Hellenic Society Prometheas

Τη γλώσσα μου έδωσαν Ελληνική

Το σπίτι φτωχικό στις αμμουδιές του Ομήρου.

Μονάχη έγνωια η γλώσσα μου στις αμμουδιές του Ομήρου.

www.Prometheas.org

Οδυσσέας Ελύτης

Newsletter

February 2011

Prometheas Events

- **Friday, February 18th, 2011 8:00 pm;** A Musical Journey from Konstantinople to Athens, in an Ocean of Memories and Nostalgia with: *Spyros Koliavasilis and The "Mortes"* at St. George Greek Orthodox Church of Bethesda, MD. (*See flyer for more details*).
- **Sunday, March 20th, 2011 5:30 pm;** Celebration of the Greek Independence Day at St. George Greek Orthodox Church of Bethesda, MD. (*See flyer for more details*).

Other Events and Announcements

- RTO performance on March 12th, 2011.
- **Saturday, April 2nd, 2011 • 11:30 am:** "In their own WORDS, a Literary Luncheon" with Ted Leonsis, Robert Krantz, Nick Tsiotos and Eva Kalivas at St. George Greek Orthodox Church (*See flyer for more details*).
- **College Student Foreign Policy Study Trip to Greece and Cyprus, June 8-24, 2011.** The American Hellenic Institute Foundation (AHIF) is now accepting applications for its program directly aimed at our young Greek American college students to travel to Greece and Cyprus to better understand the core foreign policy issues important to the Greek American community. The program is open to Greek American and Cypriot American college students who are in good academic standing and who are studying political science, international relations, history, government, law and foreign affairs. (*see additional info attached*)
- **'Cyprus: Crossroads of Civilizations' to Open at Smithsonian's National Museum of Natural History from Sept. 29 through May 1, 2011:** <http://www.prnewswire.com/news-releases/cyprus-crossroads-of-civilizations-to-open-at-smithsonian-in-september-102952224.html>. The exhibition is presented on the occasion of the 50th anniversary of the independence of the Republic of Cyprus.

Websites of the month

- **Tarpon Springs Epiphany celebration:**
<http://www.tampabay.com/blogs/talk/content/watch-video-see-boys-dive-cross-tarpon-springs-epiphany-celebration>
- Δημόσια διαβούλευση για **το νέο πλαίσιο αρχών της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στη διασπορά**. Το Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων ξεκινά τη δημόσια διαβούλευση για την ελληνόγλωσσα εκπαίδευση στη διασπορά με στόχο τη συγκρότηση μιας συνεκτικής και συνθετικής πρότασης που θα αποτυπωθεί τους αμέσως επόμενους μήνες σε νομοθετική πρωτοβουλία. Διαβάστε περισσότερα εδώ:
<http://opengov.us2.list-manage1.com/track/click?u=50a810fa15871d639c2f21bf4&id=9d4711d44a&e=8b4ed6efb4>

Books (new releases)

- **“You speak Greek; you just do not know it”** by Anna Stefanidou published by IANOS
- **“The Colussus of Maroussi”** by Henry Miller
- **“Before The Silence”** by Kostos, Sofia Kontogeorge. This book is a collection of newspaper reports documenting the massacres and genocides of Greeks, Armenians and Assyrian minorities who inhabited Asia Minor over many millennia:
<http://www.gorgiaspress.com/bookshop/p-57237-kostos-sofia-kontogeorge-before-the-silence.aspx>
- **Ο στόλος της Αθήνας έκανε τον Χρυσό Αιώνα:**
<http://www.tovima.gr/default.asp?pid=2&ct=56&artId=378402&dt=16/01/2011>
- **“The Landmark Arrian”**; edited by James Romm and Robert B. Strassler, Pantheon. Mr. Cartledge offers this sobering reflection in his introduction to a sumptuously annotated and lavishly illustrated new edition of "The Campaigns of Alexander" by the Roman historian Arrian.

News Articles

Πρώτη ναυτιλιακή δύναμη στον κόσμο η Ελλάδα το 2010

Στην κορυφή της διεθνούς ναυτιλίας παρέμειναν το 2010 οι Έλληνες εφοπλιστές, ελέγχοντας το 15,96% της παγκόσμιας χωρητικότητας με 186.095.162 τόνους dwt, σύμφωνα με στοιχεία που περιλαμβάνονται στην ετήσια έκδοση «Review of Maritime Transport 2010» της Unctad. Στη δεύτερη θέση της παγκόσμιας κατάταξης βρέθηκαν οι Ιάπωνες, με μερίδιο 15,73% και

χωρητικότητα 183.319.680 dwt και στην τρίτη οι Κινέζοι, με μερίδιο 8,96% και χωρητικότητα 104.452.389 dwt.

http://news.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_economyepix_2_06/01/2011_427762

Η Αμερικανική Βουλή τιμά τον Μαραθώνα

Posted by [parisis](#) στο 05/01/2011

Η Αμερικανική Βουλή των Αντιπροσώπων, στις 8 Δεκεμβρίου 2010, ενέκρινε με 359 ψήφους υπέρ και μόνον 44 κατά, το ψήφισμα 1704 με το οποίο τιμά την επέτειο των 2,500 ετών της Μάχης του Μαραθώνα. Παρακάτω το ψήφισμα της Αμερικανικής Βουλής των Αντιπροσώπων:

111th CONGRESS; 2d Session; H. RES. 1704

IN THE HOUSE OF REPRESENTATIVES

September 29, 2010 (Passed/agreed on Dec 8, 2010, votes 359-44)

RESOLUTION

Honoring the 2500th anniversary of the Battle of Marathon.

Whereas in 490 BC, Athenian warriors defeated foreign invaders and won against overwhelming odds in one of the most significant battles in human history; Whereas the Athenian victory helped continue the development of a new form of government called `democracy`; Whereas according to legend, a messenger named Phidippides ran from the battlefield of Marathon, Greece, to Athens 26 miles away to carry news of the victory and it is said, that upon delivering the news to the citizens of Athens, Phidippides died from exhaustion; Whereas Phidippides' run inspired the spiritual origin of what has become the sport of marathoning; Whereas the first official marathon race was introduced in the first modern Olympics in 1896 held in Athens, Greece; Whereas officials from the Boston Athletic Association brought the long distance Olympic running event to Boston, Massachusetts, where it has been run annually since 1897; Whereas a ceremony took place in Marathon, Greece, in 2007 at the Tomb of the Athenians, the burial cite of the Greek warriors who gave their lives defending their country;

Whereas this ceremony created the symbolic Flame of Marathon that embodies the strength of the human spirit, fair competition, and peace;

Whereas Hopkinton, Massachusetts, and Marathon, Greece, have a twin-city relationship, the Flame of Marathon traveled from Marathon, Greece, and was presented to the Town of Hopkinton in 2008;

Whereas the Flame of Marathon has burned continuously in Hopkinton, Massachusetts, since its arrival in the United States;

Whereas the Flame of Marathon reminds us of the sacrifice of the United States Armed Forces and their families, the defenders of democracy;

Whereas the 35th Marine Corps Marathon received the Flame of Marathon as part of its celebration of the 2500th anniversary of the Battle of Marathon; and

Whereas the Flame of Marathon was displayed at events leading to and including the Marine

Corps Marathon in view of 30,000 runners who embodied the marathon spirit as they ran through Washington, DC:

Now, therefore, be it

Resolved, That the House of Representatives joins with the Greek Embassy in Washington, DC, the people of Hopkinton, Massachusetts, the people of Marathon, Greece, and the hundreds of thousands of runners participating in marathons throughout the United States, in celebrating the 2500th anniversary of the Battle of Marathon, Greece, one of the most significant battles in human history. <http://parisis.wordpress.com/2011/01/05/1698/>

Η σοκολατοποιία ION

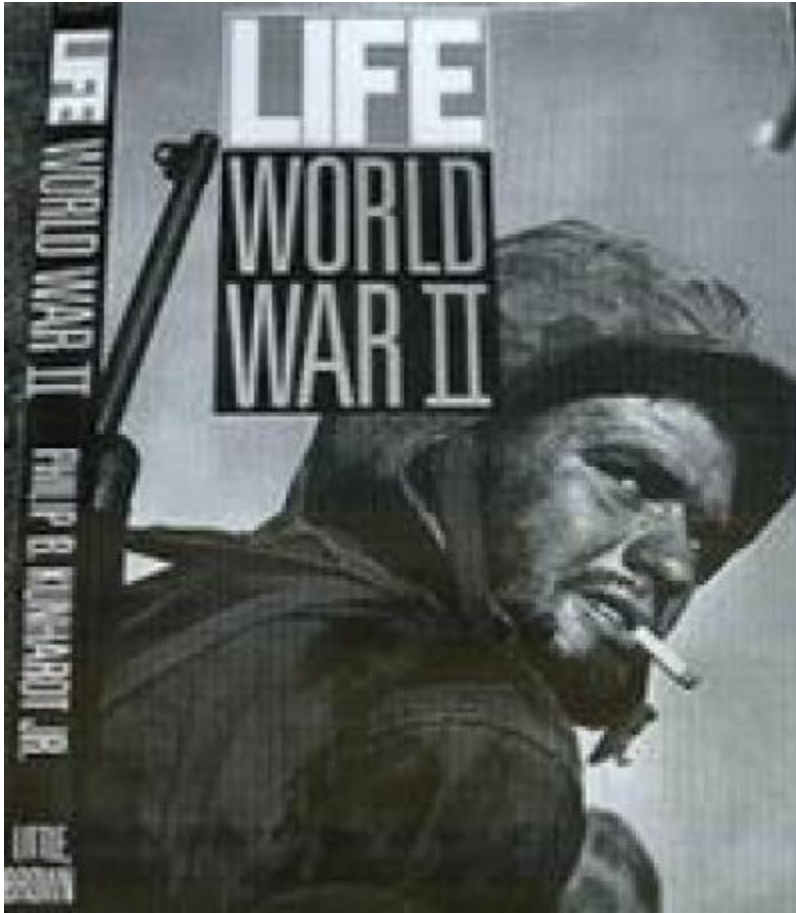
Η σοκολατοποιία ION ανήκει ακόμα σε Έλληνα επιχειρηματία. Η ιστορία των τελευταίων ετών παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Πολλές φορές τον πλησίασαν μεγάλες πολυεθνικές για να αγοράσουν την επιχείρηση, η απάντησή του ήταν άμεση και χωρίς δεύτερη σκέψη. Μάλιστα λέγεται ότι κάποια στιγμή τον πίεσαν υπερβολικά, τότε αυτός τους είπε να του κάνουνε την προσφορά γραπτώς, όπως και τους απάντησε γραπτώς. «Η προσφορά σας δεν με ενδιαφέρει».

Επενδύει μόνο στην παραγωγή, τα έπιπλα των γραφείων είναι από την 10ετία του 60, θυμίζουν κάτι από ταινίες του Κωνσταντάρα. Η ποιότητα όμως των υλικών για αυτόν δεν χωράει συμβιβασμούς στο κόστος. 85 χρονών σήμερα ο επιχειρηματίας είναι κάθε μέρα μέχρι τις 6 το απόγευμα στο γραφείο και μέχρι πέρσι οδηγούσε μόνος του κάθε μέρα μέχρι την δουλειά, γνωρίζει προσωπικά και είναι φίλος με όλους τους εργαζόμενους στην επιχείρησή του οι οποίοι βέβαια πίνουν νερό στο όνομά του. Δεν προσλαμβάνει αλλοδαπούς αλλά μόνο Έλληνες και όσες φορές, αν του προτάθηκε συνεργασία με ξενες επιχειρήσεις, απλά δεν ασχολήθηκε. Επειδή ποτέ δεν του άρεσε η δημοσιότητα, δεν δίνω το όνομά του, αλλά ένα είναι σίγουρο ότι σπίτι μου μπαίνουν μόνο οι δικές του σοκολάτες .

Ας μάθουμε να χρησιμοποιούμε τα Ελληνικά προϊόντα. (Αυτά που αξίζουνε).. Δεν είναι κακό.

Ανωνυμος

Ο στρατιώτης-σύμβολο των ΗΠΑ, ήταν Έλληνας!

Είναι ίσως η **διασημότερη φωτογραφία του 2ου Παγκοσμίου Πολέμου**, τραβηγμένη από τον σπουδαίο **Γιουτζίν Σμιθ**. Δείχνει καλύτερα από κάθε άλλη τη γενναιότητα και το θάρρος του ανώνυμου Αμερικάνου φαντάρου που πολέμησε για την ελευθερία. Με το τσιγάρο να κρέμεται μάγικα στα χείλη, και με ένα βλέμμα που τσακίζει κόκαλα, αυτός ο στρατιώτης έγινε το σύμβολο της μεγαλύτερης γενιάς των Αμερικάνων. Αυτός ο στρατιώτης, όμως, δεν είναι Αμερικανός, είναι ο Έλληνας **Ευάγγελος Κλωνής!**

Ο Ευάγγελος Κλωνής γεννήθηκε στον Άγιο Γεώργιο της κοινότητας **Πάστρας** (της Κεφαλονιάς) το **1916**. Ήταν το δεύτερο παιδί μιας φτωχής οικογένειας που συνολικά θα αποκτούσε οκτώ. Παράτησε το σχολείο στην Τρίτη Δημοτικού. Στα 14 του μετακόμισε στην Αθήνα, όπου δούλευε ο μεγαλύτερος αδερφός του. Εκεί δούλεψε σαν εισπράκτορας στο λεωφορείο ενός άλλου Κεφαλλονίτη, του Γεράσιμου Αρσένη: Φορούσε την άσπρη του στολή και έκοβε τα εισιτήρια. Ότι έβγαζε το έστελνε στη μητέρα του, αλλά τα λεφτά ήταν λίγα. Μια μέρα, όταν ήταν 16 χρονών, το λεωφορείο είχε σταματήσει στον Πειραιά, και ο Βαγγέλης είδε κάτι ναύτες να μεταφέρουν ψώνια σ' ένα καράβι. Ο Βαγγέλης πήγε αμέσως στον Αρσένη, του έδωσε τις

εισπράξεις της ημέρας και του είπε: «Εγώ φεύγω. Πες στη μάνα μου ότι θα της στείλω λεφτά από την Αμερική». Και πήγε στο κρεοπωλείο, και φορτώθηκε ένα κομμάτι κρέας, και μπήκε σκυφτός στο καράβι, και κρύφτηκε στα αμπάρια.

Μετά από αρκετές περιπέτειες και με τη βοήθεια του καπετάνιου (ήταν κι αυτός κεφαλλονίτης) ο Βαγγέλης κατέληξε στο Λος Άντζελες.

Στο Λος Άντζελες έπιασε δουλειά στο ανθοπωλείο ενός άλλου κεφαλονίτη, του Σπύρου Στεφανάτου (ο οποίος σήμερα ζει στην Κεφαλονιά –είναι 94 χρονών). Η πόλη όμως δεν του άρεσε –είχε πολύ κόσμο, και δεν είχε συνηθίσει. Μετακόμισε στο Ντένβερ του Κολοράντο, όπου δούλευε σαν πιατάς σε ένα εστιατόριο, και κάποια στιγμή πήρε και μια δικιά του καντίνα με χοτ-ντογκ και τα πούλαγε στο δρόμο.

Μια ελληνοπούλα τον ερωτεύτηκε, και ήθελε να τον παντρευτεί. Αυτός όμως αρνήθηκε – υποστήριξε ότι ήταν μικρός ακόμα, και έπρεπε να βοηθήσει την οικογένειά του στην Ελλάδα. Οπότε αυτή τον απείλησε ότι θα τον καταδώσει στις Αρχές, καθώς εξακολουθούσε να ζει και να δουλεύει στη χώρα παράνομα.

Έτσι ο Βαγγέλης έφυγε μετά από μια Οδύσσεια στην Αμερική επέστρεψε και πάλι στο Ντένβερ, όπου το κλίμα του άρεσε, ελπίζοντας ότι η κοπελιά θα είχε βρει κάποιον άλλο, και θα τον άφηνε ήσυχο. Έτσι έγινε, αλλά δεν έμελλε να μείνει ούτε εκεί για πολύ. Ένας κεφαλλονίτης φίλος του πρότεινε να πάνε στη Σάντα Φε του Νιου Μέξικο για να βρουν κάποιους φίλους (κεφαλλονίτες φυσικά), και τον ακολούθησε.

Υπήρχε όμως ένα πρόβλημα: Εξακολουθούσε να είναι παράνομος. Όταν άρχισε ο Πόλεμος, βγήκε ένα νέο διάταγμα που καλούσε τους παράνομους μετανάστες να καταταγούν, με αντάλλαγμα την αμερικανική υπηκοότητα. Έτσι ο Βαγγέλης Κλωνής αποφάσισε να πάει στον πόλεμο.

Η θητεία του Βαγγέλη Κλωνή είναι ένα μεγάλο μυστήριο. Ο Βαγγέλης Κλωνής, μετά την κατάταξή του, ταξίδεψε στο Fort Bliss στο Τέξας όπου εκπαιδεύτηκε με το στρατό ξηράς. Χάρη στις εντυπωσιακές του επιδόσεις (ήταν άριστος σκοπευτής) τον έστειλαν στην Βιρτζίνια, στη Βάση των Πεζοναυτών.

Στη συνέχεια πήγε στη Γιούμα της Αριζόνα, όπου εκπαιδεύτηκε στην έρημο, και μετά επέστρεψε στη Βάση της Βιρτζίνια με το Στρατό. Η εκπαίδευσή του είχε πια τελειώσει, και περίμενε να ακούσει που θα τον στείλουν, πιθανότατα στον Ειρηνικό, όταν ένας βαθμοφόρος ήρθε και τον βρήκε και του ζήτησε να μιλήσουν ιδιαίτερος. «Σου έχω άσχημα νέα», του είπε. «Οι Γερμανοί σκότωσαν την οικογένειά σου στην Ελλάδα. Δεν έζησε κανείς. Μπορείς, αν θέλεις, να πάρεις μια άδεια και να επιστρέψεις στο σπίτι σου στην Σαντα Φε». Ο Βαγγέλης δεν ήθελε να πάει στην Σάντα Φε, μπορούσε να κλάψει κι εκεί που ήταν. Ζήτησε μόνο ένα πράγμα:

«Στείλτε με στην Ευρώπη. Θέλω να πάω στους Γερμανούς».

Στη συνέχεια πήγε στη Γιούμα της Αριζόνα, όπου εκπαιδεύτηκε στην έρημο, και μετά επέστρεψε στη Βάση της Βιρτζίνια με το Στρατό. Η εκπαίδευσή του είχε πια τελειώσει, και περίμενε να ακούσει που θα τον στείλουν, πιθανότατα στον Ειρηνικό, όταν ένας βαθμοφόρος ήρθε και τον βρήκε και του ζήτησε να μιλήσουν ιδιαίτερος. «Σου έχω άσχημα νέα», του είπε. «Οι Γερμανοί σκότωσαν την οικογένειά σου στην Ελλάδα. Δεν έζησε κανείς. Μπορείς, αν θέλεις, να πάρεις μια άδεια και να επιστρέψεις στο σπίτι σου στην Σαντα Φε». Ο Βαγγέλης δεν ήθελε να πάει στην Σάντα Φε, μπορούσε να κλάψει κι εκεί που ήταν. Ζήτησε μόνο ένα πράγμα: «Στείλτε με στην Ευρώπη. Θέλω να πάω στους Γερμανούς».

Ο Κλωνής πολέμησε στην Αυστρία, την Πολωνία, τη Γερμανία, μπήκε στο Βερολίνο και το Παρίσι, ενώ υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις ότι πήγε και στον Ειρηνικό. Για τίποτα από όλα αυτά δεν μιλούσε, όμως, δεμένος από όρκους και διαταγές. Υπάρχουν πολλά στοιχεία που συνηγορούν ότι δεν ήταν ένας απλός φαντάρος. Πήρε ασυνήθιστα πολλά μετάλλια (η οικογένειά του αυτό τον καιρό προσπαθεί να εντοπίσει ακριβώς πόσα και ποια), και δέχτηκε και μια θερμότατη ευχαριστήρια επιστολή από τον Πρόεδρο Τρούμαν με ιδιόχειρη υπογραφή. Ο Νίκος Κλωνής έχει ρωτήσει δεκάδες βετεράνους, αλλά ακόμα δεν έχει βρει κανένα που έλαβε τέτοια επιστολή μετά τον πόλεμο.

Ο Βαγγέλης Κλωνής πέθανε στις 18 Φεβρουαρίου του 1989. Κηδεύτηκε στα Κοριάνα, και όλοι όσοι τον ήξεραν κράτησαν μαζί τους ο καθένας τη δική του, προσωπική εικόνα γι' αυτόν. Υπήρχε όμως μια άλλη εικόνα, πολύ διάσημη, που κυκλοφορούσε εδώ και χρόνια, αλλά κανείς δεν την είχε συνδέσει με τον Βαγγέλη. Μέχρι το 1991. «Μια μέρα», θυμάται η Κική Κλωνή, «είχα πάει με το Νίκο και τα εγγόνια μου στο εμπορικό κέντρο. Ο Νίκος είχε πάει να πάρει περιοδικά, κι εγώ πήγα με τα εγγόνια για να τους πάρω παιχνίδια. Κάποια στιγμή βλέπω το Νίκο να έρχεται τρέχοντας. «Μάνα τρέχα!» φώναζε. «Ο πατέρας!» Και εκεί, στο εξώφυλλο του περιοδικού Life, ήταν ο άντρας μου, με στρατιωτικό κράνος και ένα τσιγάρο στο στόμα, και κοίταζε βλοσυρά προς τα πίσω».

Ο αμερικανός φωτογράφος Γιουτζίν Σμιθ πήρε διάσημες φωτογραφίες από τον πόλεμο, ανάμεσα στις οποίες και δύο λήψεις του Βαγγέλη Κλωνή: Η φωτογραφία με το τσιγάρο, και η εικόνα με το παγούρι, η οποία πριν από λίγα χρόνια έγινε γραμματόσημο στις ΗΠΑ.

Πηγή: usa.greekreporter.gr

Φωτο: Ο Κλώνης εξώφυλλο του LIFE το 1944

«Ο μισθός μου στο κράτος»

Της ΕΛΕΝΑΣ ΑΚΡΙΤΑ

ΣΕ ΜΙΑ εποχή όπου όλοι γνωρίζουν την Τζούλια και ελάχιστοι τους πραγματικά αξιόλογους ανθρώπους αυτού του τόπου, σήμερα ας κάνουμε τη διαφορά. Και ας ασχοληθούμε με μια είδηση που πέρασε στα ψιλά. Κανείς δεν τη συζήτησε, κανείς δεν τη σχολίασε, κανείς δεν της έδωσε τη σημασία που της αρμόζει. Στους χαλεπούς καιρούς που ζούμε, ο Μητροπολίτης Μεσογαίας και Λαυρεωτικής κ. Νικόλαος ζήτησε διακοπή της μισθοδοσίας του.

Όπως είπε στο κεντρικό δελτίο του Alter:

«Η Εκκλησία πρέπει να συμμετέχει στον αγώνα και την προσπάθεια που γίνεται. Θεωρώντας ότι εγώ δεν έχω τίποτα άλλο να κάνω, ζήτησα να επιστραφεί ο μισθός μου στο κράτος.»

Μια συμβολική κίνηση την οποία έκαναν και άλλοι άνθρωποι. Σκέφτηκα αφού την κάνει μια ευρωβουλευτής, γιατί να μην την κάνει και ένας επίσκοπος!».
(Να σημειώσω εδώ ότι το ίδιο έπραξε και ο Μητροπολίτης Αλεξανδρουπόλεως κ. Άνθιμος, βάζοντας όμως την παράμετρο να μη φορολογηθούν οι επαρχιακές μητροπόλεις!)

Η είδηση με κέντρισε και άρχισα να ψάχνω στο Διαδίκτυο ποιος είναι αυτός ο Άνθρωπος. Ακόμα περισσότερο με κέντρισαν τα ευρήματα της έρευνάς μου. Μεταφέρω εδώ μέρος του βιογραφικού του (ολόκληρο θα χρειαζόμασταν τρεις σελίδες της εφημερίδας):

Ο Μητροπολίτης Μεσογαίας και Λαυρεωτικής κ. Νικόλαος Χατζηνικολάου γεννήθηκε το 1954 στη Θεσσαλονίκη. Σπούδασε Φυσική στο Πανεπιστήμιο

της Θεσσαλονίκης και συνέχισε τις σπουδές του

στον τομέα της Αστροφυσικής στο Πανεπιστήμιο του **Harvard**. Στη συνέχεια ασχολήθηκε με τη μελέτη της Μηχανικής των Ρευστών και της Μαθηματικής Φυσιολογίας στο Τεχνολογικό Ινστιτούτο της Μασαχουσέτης (**MIT**), όπου έλαβε μεταπτυχιακούς τίτλους και διδακτορικό.

ΟΙ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΕΣ σπουδές του στο κοινό πρόγραμμα αυτών των δύο πανεπιστημίων επικεντρώθηκαν στον τομέα της Βιοϊατρικής Τεχνολογίας. Αντικείμενό τους ήταν η αιμοδυναμική μελέτη του κυκλοφορικού συστήματος (καρδιάς και αγγείων) με χρήση Μηχανικής των Ρευστών και Εφαρμοσμένων Μαθηματικών. Συγκεκριμένα,

ασχολήθηκε με την επινόηση, το σχεδιασμό και τη μελέτη μιας μη αιματηρής μεθόδου διαγνώσεως βαλβιδικών παθήσεων με τη μέθοδο της ακουστικής ανάλυσης ! Εργάστηκε ως ερευνητής και επιστημονικός συνεργάτης στο αγγειολογικό εργαστήριο του New England Deaconess Hospital στην Αμερική. Παράλληλα εργάστηκε ως επιστήμων στη NASA.

Δίδαξε σε σεμινάρια του Χάρβαρντ και στις Ιατρικές Σχολές των Πανεπιστημίων Αθηνών και Κρήτης.

Η επιστημονική και ερευνητική ενασχόλησή του με τον φυσικό κόσμο και τον άνθρωπο και η προσωπική του αναζήτηση οδήγησαν αυτό τον κορυφαίο επιστήμονα στην Ορθοδοξία. Σπούδασε Θεολογία στη Βοστώνη και ανακηρύχθηκε διδάκτωρ της Θεολογικής Σχολής στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Υπήρξε διευθυντής του Κέντρου Βιοϊατρικής Ηθικής και Δεοντολογίας και πρόεδρος της Συνοδικής Επιτροπής Βιοηθικής της Εκκλησίας της Ελλάδος.

Το 1989, γίνεται πρώτα μοναχός, έπειτα διάκονος και στη συνέχεια πρεσβύτερος. Από το 1990 μέχρι το 2004 διακονούσε ως εφημέριος το αγιορείτικο μετόχι της Αναλήψεως (Μονής Σίμωνος Πέτρας) στον Βύρωνα.

Το 2004 εκλέγεται Μητροπολίτης Μεσογαίας και Λαυρεωτικής, ενώ πριν από δύο χρόνια αναγορεύεται επίτιμος διδάκτωρ του Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών.

ΑΥΤΟΣ Ο λαμπρός επιστήμων απαρνήθηκε τιμές, δόξες και πλούτη και στράφηκε στην Εκκλησία. Ο μισθός του είναι μικρότερος από 2.000 ευρώ. Αυτό τον μισθό δωρίζει στο κράτος, για να συμβάλει όπως μπορεί στην αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης. Και όπως λέει: «Αυτό είναι μια συμβολική κίνηση συμπαράστασης στον αγώνα που γίνεται για την αντιμετώπιση των οικονομικών δυσχερειών της πατρίδας μας».

Σεβασμιώτατε, με ταπεινότητα το χέρι σας φιλώ!

«Έσσεται ήμαρ» (Όμηρος, Δ 164, Ζ 448)

31 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2009

ΓΡΑΦΕΙΟ ΣΑΡΑΝΤΟΣ ΚΑΡΓΑΚΟΣ , ΦΙΛΟΛΟΓΟΣ - ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ

Σε μια παλαιότερη εποχή, όταν ήθελαν μερικοί, που δεν ήταν και λίγοι, να εκφράσουν την αδιαφορία και την απουσία από τα μεγάλα προβλήματα της ελληνικής κοινωνίας, αναφέρονταν σχεδόν πάντα ονειδιστικά στην Ακαδημία και όχι πάντοτε αδίκως. Στον παρόντα καιρό κάτι στο

χώρο της Ακαδημίας μας αλλάζει. Ένας καινούργιος ορίζοντας χαράζει. Πριν από μερικούς μήνες η Ακαδημία μας χτύπησε την καμπάνα του συναγερμού για τους κινδύνους, που απειλούν την ελληνική γλώσσα. Κάποιοι έσπευσαν και πάλι να την κακολογήσουν και να της προσάψουν τη μομφή του «οπισθοδρομισμού». Είναι οι συνήθεις υπνωτιστές του ελληνικού λαού που χτυπούν κάθε φορά αυτόν που χτυπάει την καμπάνα του συναγερμού και όχι όποιον βάζει τη φωτιά. Σήμερα δυστυχώς έχουμε φθάσει στο όριο των καιρών. Το γλωσσικό τοπίο μας πάει να ρημάξει. Αποσιλώνεται συνεχώς από τα «φεστιβάλ πυρκαϊάς», που οργάνωσαν αλλεπάλληλοι «μεταρρυθμιστές», που απορρύθμισαν τη γλώσσα και την παιδεία μας. Κι ακολούθησαν άλλα «σήματα λυγρά», που ακονίζουν συστηματικά το γλωσσικό μας πολιτισμό.

Ωστόσο, οι ευκαιρίες και οι δυνατότητες για ανάκαμψη δεν λείπουν. Ο χρόνος που πέρασε έχει ανακηρυχθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση ως Ευρωπαϊκό Έτος Γλωσσών. Η Ακαδημία Αθηνών άδραξε την ευκαιρία και με μια μεστή ανακοίνωσή της εξέφρασε για μια ακόμη φορά την πίστη της προς τα κείμενα της κλασικής Ελληνικής Γραμματείας ως εκπαιδευτικών αγαθών μεγάλης αξίας για όλη την ανθρωπότητα. Παράλληλα εξέφρασε η Ακαδημία την ανησυχία της για την υποχώρηση της διδασκαλίας των αρχαίων κειμένων από το πρωτότυπο στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση αλλά και για την επέλαση του λατινικού αλφαβήτου, που τείνει να εξαφανίσει την ελληνική γραφή. Τέλος, η Ακαδημία Αθηνών απηύθυνε έκκληση προς την ελληνική κυβέρνηση και προς τους εκπροσώπους μας στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να προβούν στις δέουσες ενέργειες για την επανεισαγωγή της διδασκαλίας των αρχαίων κειμένων στα σχολεία των ευρωπαϊκών κρατών, δίνοντας όμως η Ελλάς το εμψυχωτικό παράδειγμα στους Ευρωπαίους.

Διότι θα φαινόταν σολοικισμός να επαναφέρουν οι ξένοι τα αρχαία και να τα αποπτύουμε εμείς, και την ώρα που ο Ζαν Λαγκ μελετά την επανεισαγωγή τους, η δική μας επίτροπος να κόπτεται υπέρ της ανακηρύξεως της αγγλικής ως δεύτερης επίσημης γλώσσας στον τόπο μας, ενώ είναι και στους μωρούς φανερό, ότι η αγγλική de facto και μερικώς de jure έχει την πρωτεύουσα θέση στις μαθήσεις και προτιμήσεις των κατοίκων της Ευρωκώσταινας.

Το επ' εμοί, και εφόσον δεν αφυπνισθούμε και δεν δραστηριοποιηθούμε έστω και την ύστατη στιγμή και εφόσον, για να θυμηθώ τον Θουκυδίδη, η «φύσις» του σύγχρονου Έλληνα παραμένει ανθελληνική, βλέπω το μέλλον της ελληνικής ζοφώδες. Φοβάμαι ότι στο μέλλον η ιστορία της Ελλάδας δεν θα είναι ελληνική. Είμαστε - όσοι απομείναμε - η τελευταία γενιά που ομιλεί και γράφει κάπως υποφερτά την ελληνική. Η καθαρεύουσα του μέλλοντος θα είναι η αμερικανική και η δημοτική του μέλλοντος η απλουστευμένη αλβανική. Οι παλαιότεροι ίσως ενθυμούνται το μετακατοχικό σατιρικό ασμάτιο, που έλεγε: «Ρε, γυναίκα, τίνος είναι τα παιδιά;/Τό 'να μου φωνάζει «γιαε» τ' άλλο μου φωνάζει «για», ρε γυναίκα, δεν μιλούν ελληνικά». Τώρα όμως είναι η ώρα που το άσμα τούτο «δικαιώνεται». Τα παιδιά που θα έλθουν μετά από μας, δεν θα είναι δικά μας παιδιά. Τα παιδιά είναι πάντα παιδιά της παιδείας τους, και τούτη η παιδεία, που τους προσφέρουμε, δεν είναι παιδεία ελληνική. Όταν δεν είναι ανθελληνική, είναι υποπαιδεία, μια ανάπηρη ή ημιπληγική παιδεία.

Η πρόσφατη έκθεση του ΟΟΣΑ (25οι σε γλωσσική παιδεία ανάμεσα σε 31 χώρες της γης!) έδειξε πως ο βασιλιάς της παιδείας μας είναι γυμνός (1). Επί 25 χρόνια, μετά την απορρύθμιση του 1976, που άρχισε η έξωση των αρχαίων ελληνικών από τα γυμνάσια και τη ζωή μας, πυργώνουμε μηδενικά επί μηδενικών. Υποβάλλουμε τα παιδιά και τον εαυτό μας σε μια δίαιτα πνευματικής και γλωσσικής σκουπιδοτροφίας, έτσι που μόνο στη βωμολοχία, στη χυδαιολογία και στην αισχρογραφία - κι αυτό φαίνεται από την κρατικοβραβευόμενη και κρατικοπροβαλλόμενη λογοτεχνία- διαπρέπουμε (Σήμερα, αν θεωρήσω σοβαρές τις δηλώσεις της κυρίας επιτρόπου και όχι σαν προπαίδια για εξετάσεις υποτελείας, φαίνεται πως φθάσαμε σε μια φάση ωριμάνσεως, που ευνοεί ένα διαλεκτικό άλμα: να μεταπηδήσουμε δηλαδή από την ελληνική σε μια αγγλική αμερικανικού τύπου. Κάτι που για μένα σημαίνει αντιστροφή της θεωρίας του Ντάργουνι: γλωσσική επιστροφή στον πίθηκο).

Όλα αυτά, που συμβαίνουν γύρω μας, συνθέτουν μια ζοφερή προοπτική μέλλοντος. Έχω την ατυχία να διασχίζω καθημερινώς την Avenue Vonos, όπως θα λέγεται μελλοντικά η άλλοτε πανέμορφη Λεωφόρος Κηφισιάς. Σε όλη την ευρεία έκταση Von-ville, όπως θα λέγεται και το Μαρούσι, η ελληνική επιγραφή έχει γίνει εθνογραφικό αξιοπερίεργο. Γι' αυτό θυμάμαι διαρκώς μια μελαγχολική φράση του Κάφκα: «Υπάρχουν πολλές ελπίδες, για μας καμιά». Εκτός κι αν κάποια οικολογική οργάνωση τύπου «Αρκτούρος» αναλάβει την προστασία του γένους των Ελλήνων. Ο ελληνικός κόσμος, που μαραζώνει λόγω πληθυσμιακής γηράνσεως και γλωσσικής αποξηράνσεως, αρχίζει να σβήνει μέσα στην πληθυσμιακή και γλωσσική πλημμυρίδα άλλων ευρώστων λαών. Προβλέπει ότι σε ένα όχι πολύ μακρινό μέλλον - αν δεν προτάξουμε έστω και τώρα μια εθνική αντίσταση - θα γίνουμε σαν τους Ποσειδωνιάτες, τους κατοίκους του σημερινού Παίστουμ, που κάποτε ήσαν Έλληνες, αλλ' όπως λέει ο Αθήναιος, εβαρβαρώθηκαν αφού αναμίχθηκαν με Τυρρηνούς ή Ρωμαίους «και την τε φωνήν μεταβεβληκέναι». Οι Ποσειδωνιάτες μια φορά το χρόνο, λέει ο Αθήναιος, συνέρχονταν για να συμμετάσχουν σε κάποια παλιά ελληνική γιορτή. Και τότε συνέβαινε το εξής: «Αναμιμνήσκονται των αρχαίων ονομάτων τε και νομίμων, απολοφυράμενοι προς αλλήλους και δακρύσαντες απέρχονται». Αυτό το περιστατικό ενέπνευσε στον Καβάφη να γράψει ένα ποίημα συγκλονιστικό, υπό τον τίτλο «Ποσειδωνιάται», όπου επιλογικά φαίνεται ότι οι στίχοι γράφτηκαν όχι για κείνους, γράφτηκαν για μας. Λέει ο Καβάφης:

«Και πάντα μελαγχολικά τελείων' η γιορτή τους.

Γιατί θυμούνταν που κι αυτοί ήσαν Έλληνες -

Ιταλιώται έναν καιρό κι αυτοί.

Και τώρα πώς εξέπεσαν, πώς έγιναν,

Να ζουν και να ομιλούν βαρβαρικά

Βγαλμένοι -ω συμφορά!- απ' τον Ελληνισμό».

Από τούτο τον Ελληνισμό, που τόσο ως λέξη ενοχλεί μια άλλη κυρία μας της Ευρωβουλής, που λέει ότι δεν την εννοεί, ήσαν βγαλμένοι όλοι οι κάτω της Νεαπόλεως, ίσως είχαν ακούσει το

παλαιό τραγουδάκι που έλεγε: "Anche noi fumo Graeci" (= Κάποτε κι εμείς ήμαστε Έλληνες)". Ασφαλώς κάτι ανάλογο θα λέμε κι εμείς μετά από κάποια χρόνια, όταν η πολιτισμένη ανθρωπότητα θα ξαναστραφεί προς τις κλασικές σπουδές, αλλά τότε πια δεν θα είμαστε Έλληνες. Κι αυτό που θα μιλάμε θα είναι μια κρεολή γλώσσα τύπου Πίτζιν και Σινούκ. (2)

Πάντα όμως υπάρχει καιρός για ανάκαμψη. Ποτέ δεν είναι νωρίς. Η ελληνική ακόμη αντέχει. Δεν το κρύβω ότι με φοβίζουν οι «ρεαλισμοί». Τούτοι οι «ρεαλισμοί» των πολιτικών μας είναι που μας έφαγαν, αρχίζοντας από τη γλώσσα. Η γλωσσική μας πολιτική, μετά από το 1976, παραπέμπει στα «Θυέστεια Δείπνα», που έγιναν η βαριά κατάρα που αφάνισε τον οίκο των Ατρείδων. Έτσι και η κατάρα για την εγκληματική γλωσσική μας πολιτική θ' αφανίσει κι εμάς. Το ζήτημα της γλωσσικής παιδείας είναι βέβαια πολιτικό, όχι όμως γιατί έγινε αρμοδιότητα των πολιτικών, αλλά γιατί άπτεται αμέσως και εμμέσως της εθνικής μας αυθυπαρξίας. Δεν ήταν αφελής ο Σολωμός όταν έλεγε στο «Διάλογο», το πεζό αριστούργημά του, την περίφημη φράση: «Μήγαρις έχω τίποτε άλλο στο νου μου πάρεξ ελευθερία και γλώσσα;». Γλώσσα και εθνική ελευθερία πάνε μαζί. Η γλώσσα είναι το σπαθί της ελευθερίας, κι απ' την όψη της γλώσσας και της γραφής γνωρίζει κανείς το μέγεθος της ελευθερίας, που είναι άξιος να σηκώσει ένας λαός. Ποια είναι η όψη σήμερα της ελληνικής γλώσσας; Έρχεται ο ξένος στην Ελλάδα και Ελλάδα δεν βλέπει, και αυτό που ακούει να κυριαρχεί στη νεανική λαλιά είναι η λέξη με τα τρία .α., που κάνει τα παιδιά μας συνονόματα, η λέξη που παραπέμπει στη Μαλακάσα, που σημειολογικά ισοδυναμεί με το νέο εθνικό μας ενδόσημο.

Ασφαλώς δεν ήταν αφελής και ο Λένιν, όταν έλεγε, «εάν θέλεις να εξαφανίσεις ένα λαό, εξαφάνισε τη γλώσσα του». Η νέα μορφή ιμπεριαλισμού παίρνει γλωσσικό χαρακτήρα. Με τον εκκρεολισμό και τον ευτελισμό των εθνικών γλωσσών γίνεται πιο ευχερής η οικονομική και πολιτική κυριαρχία των κατά καιρούς ισχυρών της γης. Υπάρχει όμως κι ένα πρόβλημα δημοκρατίας. Ο ελληνικός λόγος είναι από τη φύση και τη δομή του δημοκρατικός. Ο Φρειδερίκος Έγκελς έλεγε ότι «Οι αρχαίοι Έλληνες ήσαν όλοι από τη φύση τους διαλεκτικοί». Η διαλεκτικότητα αυτή αποτυπώνεται στη γλώσσα μας, που είναι γι' αυτή πιο δημοκρατική γλώσσα της γης. Γι' αυτό οι «Μπιγκ Μπράδερ» της εποχής έχουν αποφασίσει ότι πρέπει να εξαφανιστεί, γιατί το μέλλον που μας ετοιμάζουν απαιτεί λιγότερη δημοκρατία. Στα τέλη του 19ου αιώνα ο λόρδος Λοντόντερυ (Londonderry) είχε πει ότι η Ελλάς, για να καταστεί όσο γίνεται λιγότερο επικίνδυνη, πρέπει ο λαός της να γίνει μικρόψυχος σαν τους λαούς του Ινδοσταν (Βλ. Γ. Φιλάρετου: «Ξενοκρατία και βασιλεία εν Ελλάδι 1821-1897», σ. 116). Έναν αιώνα μετά κάποιος πνευματικός κληρονόμος του λόρδου Λοντόντερυ διακήρυξε μόλις έσβησε η φλόγα του Πολυτεχνείου, που ανέδειξε σαν πρώτιστο σύνθημα την εθνική ανεξαρτησία, ότι πρέπει να καταστραφούν οι βάσεις της κλασικής μας παιδείας, για να γίνουν έτσι οι Έλληνες πιο ευκολοκυβέρνητοι. Πραγματικά δύο χρόνια μετά το Πολυτεχνείο άρχισε η κατεδάφιση της κλασικής μας παιδείας, η διάβρωση και η συρρίκνωση της εθνικής μας γλώσσας. Σήμερα, 25 χρόνια μετά, νομίζω ότι ο σκοπός που έθεσε ο λόρδος Λοντόντερυ επετεύχθη. Εγίναμε ένας λαός που μισεί, που αποστρέφεται και απεχθάνεται τη γλώσσα του. Το όποιο αυριανό γλωσσικό

πρόβλημα, που θα προκύψει, θα λυθεί με την προσθήκη ενός ακόμη αστερίσκου στην αμερικανική σημαία.

Μα τότε προς τί ο αγώνας για την ελληνική; Καθένας από μας, που σχηματίσαμε το σύλλογο «Ελληνική Γλωσσική Κληρονομιά», έχει τους λόγους του. Εγώ ως Λάκων μάχομαι, επειδή θέλω να θυμάμαι τις Θερμοπύλες. Κι όποιος θυμάται τις Θερμοπύλες, θυμάται όχι μόνο το Λεωνίδα, θυμάται και τον Εφιάλτη. Πολλοί γνωρίζουν πώς έπεσε ο Λεωνίδας, λίγοι όμως γνωρίζουν το τέλος του Εφιάλτη. «Έσσεται ήμαρ» λοιπόν. Θα έλθει κάποτε καιρός που τα όνειρα θα λάβουνε εκδίκηση. Ας μη μας φοβίζει το πυκνό σκοτάδι, που μας ζώνει από παντού. Μετά από αυτό έρχεται η αυγή. Δεν θ' αργήσει να φανεί καινούργιος ήλιος πάνω από τον ουρανό της Ελλάδας. Κι όλοι μαζί πρέπει να σηκώσουμε και να στηλώσουμε τούτο τον ήλιο και να τον κρατήσουμε πάνω από τα κεφάλια μας.

ΥΓ. Μετά από την ανάγνωση της εισηγήσεως αυτής κάποιοι από τους ακροατές μου είπαν πως βρίσκουν τους φόβους μου υπερβολικούς, ότι δεν δικαιολογούν την τόση μου απαισιοδοξία, και μου συνέστησαν αισιοδοξία. Απάντησα ότι η αισιοδοξία δεν είναι θέμα γραμμής. Όπως έλεγε ο Άρης Αλεξάνδρου, υπάρχει ακόμη ισχυρή δόση «σταλινίνης» στο πνευματικό μας εποικοδόμημα. Επί Στάλιν ο πολύς Ζντάνοφ είχε επιβάλει την αισιοδοξία ως πολιτική γραμμή στη λογοτεχνία και την πνευματική ζωή. Για μένα η αισιοδοξία είναι έκφραση μοιρολατρίας. Το ότι ενδεχομένως τα πράγματα μπορούν μελλοντικά να έχουν καλύτερη έκβαση, αυτό δεν με υποχρεώνει να βλέπω με ροζ γυαλιά την υπάρχουσα κατάσταση και να την ωραιοποιώ. Προτιμώ να βλέπω το δυσάρεστο και να μάχομαι εναντίον του. Η αισιοδοξία είναι μάχη, έστω κι αν πρόκειται να χάσεις. Από την άποψη αυτή συμμερίζομαι απόλυτα τη γνώμη του Αντόνιο Γκράμσι: «Στην απαισιοδοξία της γνώσης αντιτάσσω την αισιοδοξία της βούλησης». Η δική μου αισιοδοξία είναι ο αγώνας μου.

Σημειώσεις:

1. Στα μαθηματικά ήλθαμε 28οι (τρίτοι από το τέλος!) και στις επιστήμες 25οι. Διώξαμε τ' αρχαία με το πρόβλημα ότι θα αφιερωθούμε σε επωφελέστερες μαθήσεις και προκόψαμε!
2. Κρεολός είναι ο λευκός που γεννήθηκε από προγόνους Γάλλους, που εγκαταστάθηκαν πρώτοι στη Νέα Ορλεάνη και σε κάποια νησιά της Καραϊβικής. Κρεολή γλώσσα ονομάζεται στη γλωσσολογία η παρεφθαρμένη γλώσσα, η μικτή, που χρησιμοποιείται κυρίως στις εμπορικές συναλλαγές μεταξύ ανθρώπων που έχουν διαφορετικές μητρικές αλλά και περιορισμένο μορφωτικό επίπεδο. Αντί του όρου κρεολή χρησιμοποιείται και ο όρος Πίτζιν γλώσσα (πιθανώς από το αγγλικό business, που κατά την κινεζική προφορά έγινε pidgin. Γλώσσα Σινούκ είναι αυτή που σχηματίστηκε σε κάποιες περιοχές των αμερικανικών πολιτειών Ουάσιγκτον και Όρεγκον, από την ανάμιξη ινδιάνικων και αγγλικών λέξεων.

"" ο σωστός ηγέτης δεν ξεχωρίζει από τα εξωτερικά μεγαλεία, αλλά από την πολιτική αρετή ""
Μέγας Βασίλειος

«..η προκοπή σας. να μη γίνει σκεπάρνι μόνο για το άτομό σας, αλλά να κοιτάξει το καλό της κοινότητας και μέσα εις το καλόν αυτό βρίσκεται και το δικό σας» Ο Κολοκοτρώνης στην Πνύκα, τα 1838, στους νέους των Αθηνών.

Γνωστές Φράσεις – Ποια η προέλευσ

«Πλήρωσε τα μαλλιά της κεφαλής του», «του έβαλε τα δυο πόδια σ' ένα παπούτσι», «καβάλησε το καλάμι», είναι μερικές από τις πιο διαδεδομένες εκφράσεις που χρησιμοποιούνται στην Κύπρο και την Ελλάδα. Ποια όμως η προέλευσή τους; Πότε πρωτοειπώθηκαν και γιατί έγιναν ευρέως διαδεδομένες; Διαβάστε το άρθρο εδώ.

Τον πήραν στο ψηλό

Παρόλη τη σκληρότητα και τον τρόμο που βασίλευαν στο Βυζάντιο, οι επαναστάσεις δεν ήταν σπάνιο φαινόμενο. Πολύ συχνά, ο καταπιεζόμενος λαός ξεσηκωνόταν, άρπαζε... τσεκούρια και μαχαίρια κι έπεφτε πάνω στους δυνάστες του, που τους κατακρεουργούσε. Όταν μια λαϊκή εξέγερση πετύχαινε, οι επαναστάτες ανακήρυσσαν δικό τους βασιλιά, έδιωχναν τους παλιούς αξιωματούχους της Αυλής κι έβαζαν δικούς τους στη θέση τους. Στη «Βασιλεύουσα» υπήρχε - έξω από το Επταπύργιο- ένα μέρος που ονομαζόταν Ψηλό, όπως εξακολουθεί να λέγεται ακόμη και σήμερα. Κι αυτό, γιατί η τοποθεσία ήταν πάνω από τη θάλασσα, δηλαδή ήταν μέρος ψηλό. Στο σημείο αυτό, οι επαναστάτες έσερναν αλυσοδεμένους τους πρώην βασανιστές τους, τους κρεμούσαν σ' ένα δέντρο κι άρχιζαν να τους διαπομπεύουν με το χειρότερο τρόπο. Μικροί και μεγάλοι, περνούσαν μπρος από τον τιμωρούμενο και τον έφτυναν ή του έριχναν λεμονόκουρες! Ύστερα τον ξεκρεμούσαν κι έτσι δεμένο τον πετούσαν στη θάλασσα. Με τον ίδιο σχεδόν τρόπο, τιμώρησαν τη Μαρία Κομνηνή, την ωραία αλλά σκληρή αυτοκράτειρα του Βυζαντίου. Από το περιστατικό αυτό και από την ονομασία της τοποθεσίας που πήγαιναν τους τιμωρημένους βγήκε η φράση «τον πήραν στο ψηλό».

Πλήρωσε τα μαλλιά της κεφαλής του

Οι φόροι πριν από το 19ο αιώνα ήταν τόσοι πολλοί στην Ελλάδα, ώστε, όσοι δεν είχαν να πληρώσουν, έβγαιναν στο βουνό. Για τη φοβερή αυτή φορολογία, ο ιστορικός Χριστόφορος Άγγελος, γράφει τα εξής χαρακτηριστικά: «Οι επιβληθέντες φόροι ήσαν αναρίθμητοι, αλλά και άνισοι. Έκτος της δεκάτης, του εγγείου και της διακατοχής των ιδιοκτησιών, εκάστη οικογένεια κατέβαλε χωριστά φόρον καπνού (εστίας), δασμόν γάμου, δούλου και δούλης, καταλυμάτων, επαρχιακών εξόδων, καφτανίων, καρφοπετάλλων και άλλων εκτάκτων. Ενώ δε ούτω βαρείς καθ' εαυτούς ήσαν οι επιβληθέντες φόροι, έτι βαρύτερους και αφόρητους καθιστά ο τρόπος της εισπράξεως και η δυναστεία των αποστελλομένων προς τούτο υπαλλήλων ή εκμισθωτών. Φόρος ωσαύτως ετίθετο επί των ραγιάδων (υπόδουλος – τουρκ. raga) εκείνων οίτινες έτρεφον μακράν κόμην». Από το τελευταίο αυτό, έμεινε παροιμιώδης η φράση: «πλήρωσε τα μαλλιά της κεφαλής του».

Τον κόλλησε στον τοίχο

Κάποτε, στον καιρό του Ρωμανού του Διογένη, ένας από τους στρατηγούς του, ο Ιωάννης Δημαράς, βγήκε μια νύχτα στους δρόμους του Βυζαντίου μαζί με τη συντροφιά του και όσους διαβάτες έβλεπε μπροστά του, τους έπιανε μαζί με την παρέα του και τους κολλούσε στον τοίχο μ' ένα είδος ρετσινιού και πίσσας, που υπήρχαν σε κάθε γωνιά, για να φωτίζονται οι δρόμοι. Το... αστείο αυτό έκανε τόση εντύπωση την επομένη το πρωί, ώστε από εκείνη την ημέρα όλοι οι άρχοντες της Κωνσταντινούπολης, έβγαιναν σχεδόν κάθε νύχτα στους δρόμους, για να βρουν κανέναν αργοπορημένο και να τον κολλήσουν στον τοίχο. Από τότε, έμεινε ως τα χρόνια μας η φράση «τον κόλλησε στον τοίχο», που τη λέμε συνήθως, όχι μονάχα όταν ένα άτομο αδικεί ένα άλλο, αλλά κι όταν ακόμη βάζουμε κάποιον αναιδή στη θέση που του αξίζει.

Του έβαλε τα δυο πόδια σ' ένα παπούτσι

Όλοι οι αυτοκράτορες του Βυζαντίου, διατηρούσαν στα παλάτια τους νάνους, για να τους διασκεδάζουν στα συμπόσιά τους. Οι «τζουτζέδες» αυτοί -όπως τους έλεγαν- ήταν σχεδόν παντοδύναμοι και μπορούσαν να καταδικάσουν σε θάνατο ή ν' ανεβάσουν στα ψηλότερα αξιώματα, όποιον ήθελαν: Οι αυτοκράτορες τους είχαν φοβερή αδυναμία και ποτέ δεν τους χαλούσαν το χατίρι, σε καμιά περίπτωση. Τους είχαν, ακόμη, ως μυστικοσυμβούλους και κατάσκοπους. Μόνον όταν έπεφταν σε βαρύ παράπτωμα τρεις φορές, τιμωρούνταν κι αυτοί με μια περίεργη τιμωρία. Τους έβαζαν τα δυο πόδια μέσα στο ίδιο υπόδημα και τους άφηναν να κυκλοφορούν, χοροπηδώντας. Η τιμωρία αυτή κρατούσε από τέσσερις μέχρι έξι μήνες. Στο τέλος, ο νάνος δεν μπορούσε να κρατήσει περισσότερο το αφάνταστο αυτό μαρτύριο και έπεφτε στα πόδια του αυτοκράτορα, για να του ζητήσει έλεος. Έτσι, έμεινε η φράση: «Μου έβαλε ή του έβαλε τα δυο πόδια σ' ένα παπούτσι».

Του μπήκαν ψύλλοι στ' αφτιά

Οι Βυζαντινοί ήταν άφθαστοι στο να εφευρίσκουν πρωτότυπες τιμωρίες. Όταν έπιαναν κάποιον να κρυφακούει, του έριχναν ζεματιστό λάδι στ' αφτιά και τον κούφαιναν. Για τους «ωτακουστές» -όπως τους έλεγαν τότε αυτούς- ο αυτοκράτορας Ιουλιανός αισθανόταν φοβερή απέχθεια. Μπορούσε να συγχωρέσει έναν προδότη, αλλ' ένα «ωτακουστή» ποτέ. Ο ίδιος έγραψε έναν ειδικό νόμο γι' αυτούς, ζητώντας να τιμωρούνται με μαρτυρικό θάνατο. Μα όταν τον έστειλε στη Σύγκλητο, για να τον εγκρίνει, εκείνη τον απέρριψε, γιατί θεώρησε ότι το αμάρτημα του «ωτακουστή» δεν ήταν και τόσο μεγάλο. Είπαν δηλαδή -οι Συγκλητικοί- ότι η περιέργεια είναι φυσική στον άνθρωπο και ότι αυτός που κρυφακούει, είναι, απλώς, περίεργος. Μπορεί να κάνει την κακή αυτή πράξη, αλλά χωρίς να το θέλει. Έτσι βρήκαν την ευκαιρία να καταργήσουν και το καυτό λάδι και ζήτησαν να τους επιβάλλεται μικρότερη ποινή. Ο Ιουλιανός θύμωσε, μα αποδέχτηκε να αλλάξουν το σύστημα της τιμωρίας με κάτι άλλο που, ενώ στην αρχή φάνηκε αστείο, όταν μπήκε σε εφαρμογή, αποδείχθηκε πως ήταν αφάνταστα τρομερό. Έβαζαν δηλαδή στ' αφτιά του ωτακουστή... ψύλλους! Τα ενοχλητικά ζώφια, έμπαιναν βαθιά στο λαβύρινθο του αφτιού κι άρχιζαν να χοροπηδούν, προσπαθώντας να βρουν την έξοδο. Φυσικά, ο δυστυχισμένος που δοκίμαζε αυτή την τιμωρία, έφτανε πολλές φορές να τρελαθεί. Από τότε, ωστόσο, έμεινε η φράση: «του μπήκαν ψύλλοι στ' αφτιά».

Άλλου παπά ευαγγέλιο

Αυτή τη φράση την παίρνουμε από μια Κεφαλονίτικη ιστορία. Κάποιος παπάς σε ένα

χωριουδάκι της Κεφαλλονιάς, αγράμματος, πήγε να λειτουργήσει σ' ένα άλλο χωριό, γιατί ο παπάς του χωριού είχε αρρωστήσει για πολύν καιρό. Ο παπάς όμως, στο δικό του Ευαγγέλιο, μια και ήταν αγράμματος, είχε βάλει δικά του σημάδια κι έτσι κατάφερνε να το λέει. Εδώ όμως, στο ξένο Ευαγγέλιο, δεν υπήρχαν τα σημάδια, γιατί ο παπάς αυτού του χωριού δεν τα είχε ανάγκη, μια και ήταν μορφωμένος. Αρχισε, λοιπόν, ο καλός μας, να λέει το Ευαγγέλιο που λέγεται την Κυριακή του Ασώτου. Τότε κάποιος από το εκκλησίασμα του φώναξε! «Τι μας ψέλνεις εκεί παπά; Αυτό δεν είναι το σημερινό Ευαγγέλιο...». – Εμ. Τι να κάνω; απάντησε αυτός. «Αυτό είναι άλλου παπά – Ευαγγέλιο». Και από τότε έμεινε η φράση!

Άλλα τα μάτια του λαγού κι άλλα της κουκουβάγιας

Ξέχωρα από τον άνθρωπο, ο λαγός έχει και έναν άλλον εχθρό, την κουκουβάγια. Η κουκουβάγια φτιάχνει τη φωλιά της συνήθως στα χαλάσματα των σπιτιών, ανάμεσα σε λιθιές, σε ακατοίκητα καλύβια. Όταν, όμως, ζει στο δάσος, σπίτια δεν υπάρχουν κι έτσι δε διστάζει να κάνει με το ζόρι έξωση στο λαγό. Σταμπάρει τη φωλιά του λαγού και σε κατάλληλη ευκαιρία ορμάει, σκοτώνει το λαγουδάκι ή τα λαγουδάκια με το ράμφος και τα νύχια της και κάθεται αυτή στο έτοιμο σπίτι. Όταν οι κυνηγοί, όμως, φτάσουν ακολουθώντας τ' αχνάρια του λαγού ή με τη βοήθεια του σκυλιού τους, μπροστά στη φωλιά του λαγού, τότε αντικρίζουν στη «μπούκα» δυο πελώρια γυαλιστερά μάτια, τα μάτια όχι του λαγού, αλλά της κουκουβάγιας. Αυτό που κάνει όμως, η κουκουβάγια στο λαγό, φαίνεται ότι το κάνει και ο κούκος στην κουκουβάγια. Λέγεται ότι «ο κούκος μέλλων να γεννήση τα ωά του, διευθύνει με ταχυτάτην πτήσιν εις φωλεάν γλαυκός, ήτις, τυφλώττουσα προς το ημερινόν ηλιακόν φως, γίνεται περίφοβος εις την αιφνιδίαν προσβολήν του κούκου και παραχωρεί την φωλεάν της. Τότε ο κούκος κυλίων και εκβάλλων εν των ωών εκείνης, γεννά και αντικαθίστησι τα ιδικά του. Ή γλαύξ μετά την επιστροφήν αυτής επωάζει αυτά, ο δε κούκος με την αυτήν ταχύτητα διώκει την γλαύκα εκάστοτε και τρέφει τα νεογνά του, μέχρις ου πτερυγίσωσι και τον ακολουθήσωσιν». Γι' αυτό και οι αρχαίοι είχαν μια σχετική παροιμία: «Άλλο γλαύξ, άλλο κορώνη φθέγγεται».

Αν είσαι και παπάς, με την αράδα σου θα πας

Φράση που μας την έκανε πιο γνωστή και από τότε έμεινε, ο Γέρος του Μωριά Θ. Κολοκοτρώνης. Λεγόταν, κυρίως, στους μύλους και στις βρύσες, που περίμεναν με τη σειρά τους να αλέσουν ή να πάρουν ένα σταμνί νερό. Έτσι, όταν έβλεπαν κανέναν παπά να θέλει να μην τηρήσει τη σειρά, του λέγανε τη φράση αυτή.

Αναγκαίον κακό

Τη φράση αυτή τη βρίσκουμε για πρώτη φορά σ' ένα στίχο του Μενάνδρου (342-291 π.Χ.), που μιλάει για το γάμο. Ο ποιητής γράφει ότι ο γάμος «...εάν τις την Αλήθειαν σκοπή, κακόν μεν εστίν, άλλ' αναγκαίον κακόν». Δηλαδή: Εάν θέλουμε να το εξετάσουμε στο φως της αλήθειας, ο γάμος είναι μεν ένα κακό, αλλά «αναγκαίον κακόν». Σ' ένα άλλο απόσπασμα του Μενάνδρου διαβάζουμε -ίσως για παρηγοριά για τα παραπάνω- την εξής περικοπή: «Πάντων ιατρός των αναγκαίων κακών χρόνος εστίν». Επίσης: «αθάνατον εστί κακόν αναγκαίον γυνή». Δηλαδή, η γυναίκα είναι το αιώνιο αναγκαίο κακό. (Φιλήμονος αδήλων, απόσπ. 103 (Meineke).

Από μεθυσμένο και τρελό μαθαίνεις την αλήθεια

Ο Ευστάθιος γράφοντας: «Οίνος γαρ φασί και αλήθεια» (740, 14) είχε βέβαια υπόψη του και τις αρχαίες παροιμίες: «οίνος και αλήθεια» και «ανδρός δ' οίνος έδειξε νόον» (Αλκαίου, Απόστ. 53 [έκδ. Berg], Αθηναίος, 37 Ρ). Πιο σύγχρονος ο Μιχαήλ Ψελλός γράφει: «από σαλού και μεθυστού την αλήθειαν άκουε» (Μ. Ψελλού Επιρρήματα των ανθρώπων – Ν. Πολίτη, Παροιμ. 1,6, αρ. II). Σήμερα τη συναντάμε και με τον τύπο: «από ζουρλό και μεθυστή μαθαίνεις την αλήθεια», ή: «δος κρασί να βγ' η αλήθεια» (Ι. Βερέττα, Συλλογή παροιμιών, σ. 21, αρ. 9.1. Βενιζέλου, Παροιμίες Δημώδεις, σ. 62, αρ. 138 και 150, αρ. 8. Δ. Καμπούρογλου, Ιστορία των Αθηναίων, 1,311,339).

Καβάλησε το καλάμι

Είναι μια έκφραση που ίσως προέρχεται από την αρχαία Ελλάδα. Πάντως οι Σπαρτιάτες την έλεγαν, για να πειράξουν τον Αγησίλαο. Και να η ιστορία: Ο Αγησίλαος αγαπούσε υπερβολικά τα παιδιά του. Λέγεται ότι, όταν αυτά ήταν μικρά, έπαιζε μαζί τους μέσα στο σπίτι, καβαλώντας, σαν σε άλογο, ένα καλάμι. Κάποια μέρα όμως, τον είδε ένας φίλος του σ' αυτή τη στάση. Ο Αγησίλαος τον παρακάλεσε να μην κάνει λόγο σε κανέναν, πριν γίνει κι αυτός πατέρας και νιώσει τι θα πει να παίζεις με τα παιδιά σου. Αλλά εκείνος δεν κράτησε το λόγο του και το είπε και σε άλλους, για να διαδοθεί σιγά – σιγά ο λόγος σε όλους και να φτάσει στις μέρες μας. Τη φράση τη λέμε όταν θέλουμε να πούμε για κάποιον ότι πήραν τα μυαλά του αέρα. Βέβαια, στην πάροδο των χρόνων άλλαξε η ερμηνεία του. Αυτό συμβαίνει και σε πάρα πολλές άλλες παροιμιώδεις εκφράσεις.

Και οι τοίχοι έχουν αφτιά

Από τα αρχαιότατα χρόνια και ως τον Μεσαίωνα, η άμυνα μιας χώρας εναντίον των επιδρομέων, ήταν, κυρίως, τα τείχη που την κύκλωναν. Τα τείχη αυτά χτίζονταν, συνήθως, με τη βοήθεια των σκλάβων και των αιχμαλώτων που συλλαμβάνονταν στις μάχες. Οι μηχανικοί, όμως, ανήκαν απαραίτητα στο στενό περιβάλλον του άρχοντα ή του βασιλιά, που κυβερνούσε τη χώρα. Τέτοιοι πασίγνωστοι μηχανικοί, ήταν ο Αθηναίος Αριστόβουλος -ένας από αυτούς που έχτισαν τα μεγάλα τείχη του Πειραιά- ο Λαύσακος, που ήταν στενός φίλος του Κωνσταντίνου του Παλαιολόγου και ο Ναρσής, που υπηρετούσε κοντά στο Λέοντα το Σγουρό. Όταν ο τελευταίος, κυνηγημένος από τους Φράγκους κλείστηκε στον Ακροκόρινθο, ο Ναρσής του πρότεινε ένα σχέδιο φρουρίου, που έγινε αμέσως δεκτό. Το χτίσιμό του κράτησε ολόκληρο χρόνο κι όταν τέλειωσε, αποδείχτηκε πράγματι πως ήταν απόρθητο. Στα τείχη του φρουρίου ο Ναρσής έκανε και μια καινοτομία εκπληκτική για την εποχή του. Σε ορισμένα σημεία, τοποθέτησε μερικούς μυστικούς σωλήνες από κεραμόχωμα, που έφταναν, χωρίς να φαίνονται, ως κάτω στα υπόγεια, τα οποία χρησίμευαν για φυλακές. Όταν κανείς, λοιπόν, βρισκόταν πάνω στις επάλξεις του πύργου, από 'κει ψηλά μπορούσε ν' ακούσει από μέσα από τους σωλήνες, ό,τι λεγόταν από τους αιχμαλώτους, που ήταν κλεισμένοι εκεί. Ήταν, να πούμε, ένα είδος «μικρόφωνου» της εποχής του. Τότε όμως τα έλεγαν «ωτία». Τη φράση αυτή τη βρίσκουμε ακόμα στην όπερα του Μπετόβεν «Φιντέλιο». Εκεί υπάρχει το τραγούδι των φυλακισμένων που τελειώνει με τη φράση: «Έχουν και οι τοίχοι αφτιά». Και ο λόγος – η φράση αυτή έμεινε παροιμιώδης από το εξής περιστατικό: Σ' ένα από τα μουσικά απογευματινά που έδινε η βασίλισσα Αμαλία, σύζυγος του Όθωνα, έπαιξε πιάνο και τραγούδησε η ανιψιά του Κωλέττη, που είχε σπουδάσει στην Ευρώπη.

Τελειώνοντας, λοιπόν, το τραγούδι με τη φράση «έχουνε και οι τοίχοι αφτιά», οι αντιοθωνικοί βρήκαν την ευκαιρία να διαδώσουν τη φράση αυτή σαν σύνθημα, λέγοντας, συγχρόνως, να φυλάγονται από τους κατασκόπους των Βαυαρών. Μια άλλη εκδοχή, πολύ παλιότερη λέει ότι: «Ο Βύζας που έχτισε το Βυζάντιο ανήγειρε και τείχη που είχαν μια αξιοθαύμαστη ιδιότητα. Αν κάποτε μια σάλπιγγα ή φωνή ανθρώπου ή ζώου ακουγόταν, αμέσως ο ήχος αυτός μεταβιβαζόταν στον αμέσως επόμενο πύργο και ούτω καθεξής. Αλλά και ο ένας από τους επτά πύργους του Βύζα ονομαζόταν πύργος του Ηρακλή και έκανε ακουστά τα μυστικά των εχθρών, που ήταν έξω από τα τείχη και τα μετέδιδε στους πολιορκούμενους.

Κάθομαι στ' αγκάθια

Όταν στα 1204 οι Φράγκοι Σταυροφόροι -μετά την κατάκτηση της Κωνσταντινούπολης- ήρθαν να κυριέψουν το Μωρία με το Γοδεφρείδο Βιλλαρδουίνο, με πολλούς κόπους και θυσίες κατόρθωσαν, ύστερα από σαρανταένα χρόνια, να πολιορκήσουν τη Μονεμβασία, που έμενε η τελευταία ακυρίευτη, ακόμη, πολιτεία από το βασίλειο του Μωρία. Οι πολιορκημένοι όμως άντεχαν παλικάρισμα και, παρ' όλες τις προσπάθειές τους, οι Φράγκοι δεν κατόρθωναν να μπουν και να καταλάβουν το κάστρο της. Μερικοί απ' αυτούς τότε -κάπου τριακόσιοι- αποφάσισαν να εγκαταλείψουν τους συντρόφους τους και να φύγουν, γιατί είχαν βαρεθεί το μάταιο αγώνα τους. Αυτό, όμως, θεωρήθηκε προδοσία κι ένας Φράγκος ανώτερος αξιωματικός -ο Ραούλ Πίζος- τους συνέλαβε όλους και τους τιμώρησε μ' ένα πολύ αυστηρό όσο και παράξενο τρόπο: Τους έγδυσε και τους κάθισε πάνω σε μυτερά αγκάθια. Όταν ο Βιλλαρδουίνος έμαθε την απάνθρωπη τιμωρία των στρατιωτών του, διέταξε τους άλλους αξιωματικούς να τον πιάσουν και να τον τιμωρήσουν με τον ίδιο τρόπο. Οι στρατιώτες που ήθελαν να φύγουν, εκτίμησαν την πράξη αυτή του αρχηγού τους κι έμειναν. Από το γεγονός αυτό, παρέμεινε ως τα χρόνια μας η φράση: «κάθομαι σε αγκάθια» που τη λέμε συνήθως, όταν μας βασανίζει κάτι.

Κάνει την πάπια

Στη βυζαντινή εποχή, αυτός που κρατούσε τα κλειδιά του παλατιού -ο κλειδοκράτορας δηλαδή- ονομαζόταν Παπίας. «Ο Παπίας με τα του Εταιριάρχου αυτοπροσώπως ήνοιγον και έκλειον απάσας τας εις το παλάτιον εισόδους». Τώρα για ποιο λόγο τον έλεγαν έτσι, παραμένει άγνωστο. Ωστόσο με τον καιρό, το όνομα αυτό έγινε τιμητικός τίτλος, που δινόταν σε διάφορους έμπιστους αυλικούς. Ο Παπίας είχε το δικαίωμα να παρακάθεται στο ίδιο τραπέζι με τον αυτοκράτορα, να κουβεντιάζει μαζί του και να διασκεδάζει στα συμπόσια του. Κάποτε -όταν αυτοκράτορας ήταν ο Βασίλειος Β'- Παπίας του παλατιού έγινε ο Ιωάννης Χανδρινός, άνθρωπος με σκληρά αισθήματα, ύπουλος και ψεύτης. Από τη στιγμή που ανέλαβε καθήκοντα κλειδοκράτορα, άρχισε να διαβάλλει τους πάντες -ακόμη και τον αδελφό του Συμεώνα- στον αυτοκράτορα. Έτσι, κατάντησε να γίνει το φόβητρο όλων. Όταν κανείς του παραπονιόταν πως τον αδίκησε, ο Χανδρινός προσποιούνταν τον έκπληκτο και τα μάτια του ...βούρκωναν υποκριτικά. - «Είσαι ο καλύτερός μου φίλος, του έλεγε. Πώς μπορούσα να πω εναντίον σου στον αυτοκράτορα;». Η διπροσωπία του αυτή έμεινε κλασική στο Βυζάντιο. Γι' αυτό, από τότε, όταν κανείς πιανόταν να λέει κανένα ψέμα στη συντροφιά του ή να προσποιείται τον ανήξερο, οι φίλοι του τού έλεγαν ειρωνικά: «Ποιείς τον Παπιάν»... Φράση που έμεινε ως τα χρόνια μας με μια μικρή παραλλαγή.

Καρφί δεν του καίγεται

Όσο οι Τούρκοι έζωναν στενότερα την Κωνσταντινούπολη, τόσο οι Βυζαντινοί πρόσεχαν και οχύρωναν την Πελοπόννησο, για να την έχουν σαν καταφύγιο. Όταν ήρθε να καλογερέψει εδώ ο αυτοκράτορας Ιωάννης Καντακουζηνός, περιέγραψε το Μυστρά «Σκυθίας ερημότερον». Οι επιδρομές των Σαρακηνών, οι πόλεμοι των Ελλήνων με τους Φράγκους της Αχαΐας και η αιώνια φαγωμάρα των τοπικών αρχόντων, είχαν καταστρέψει ολότελα τον τόπο. Κανείς δεν μπορούσε να βγει από το σπίτι του ούτε μέρα ούτε νύχτα, χωρίς να βαστά όπλα. Οι Παλαιολόγοι έβαλαν τάξη, ειρήνευσαν τα μέρη και με το Μυστρά, που έφτασε να 'χει σαράντα χιλιάδες κάτοικους, ζωντάνευσαν τον ελληνισμό εκείνους τους χρόνους. Παρόλ' αυτά ολόκληρη η Πελοπόννησος κι ο Μυστράς μαζί, λίγο έλειψε να επαναστατήσουν, όταν τη θέση του γενικού τοποτηρητή πήρε ο Δημήτριος Παντεχνής, άνθρωπος που παρίστανε το θαυματοποιό. Πραγματικά, ο Παντεχνής φαίνεται πως γνώριζε την τέχνη του ταχυδακτυλουργού, γιατί πολλοί σύγχρονοί του αναφέρουν πως έκανε καταπληκτικά πράγματα. Κι ένα απ' όλα είναι, ότι εξαφάνιζε νομίσματα και χρυσαφικά μόλις τα άγγιζε και κατηγορούσε κατόπιν τους άλλους για κλέφτες. Επειδή έκανε πολλά τέτοια, ο λαός αποφάσισε να τον τιμωρήσει με την ποινή της παραμόρφωσης. Δηλαδή, μ' ένα πυρακτωμένο καρφί, έκαναν στο πρόσωπο του τιμωρούμενου διάφορα σημάδια. Το καρφί, όμως, που έφεραν για να παραμορφώσουν τον Παντεχνή, παρόλο που το έβαλαν σε δυνατή φωτιά και το άφησαν εκεί πολλή ώρα, παρέμεινε τελείως κρύο. Το παράξενο αυτό φαινόμενο τόσο πολύ τρόμαξε το πλήθος, ώστε τον παράτησε κι έφυγε λέγοντας «το καρφί δεν του καίγεται», για να μείνει από τότε η παροιμιώδης φράση: «Καρφί δεν του καίγεται», που στην επέκτασή της τη λέμε και για τα άτομα εκείνα που αδιαφορούν για τον πλησίον τους.

Κροκοδείλια δάκρυα

Ο κροκόδειλος όταν θέλει να ξεγελάσει το θύμα του, κρύβεται πίσω από κανένα βράχο ή δέντρο κι αρχίζει να βγάζει κάτι παράξενους ήχους, που μοιάζουν καταπληκτικά με κλάμα μωρού παιδιού. Συγχρόνως -ίσως από την προσπάθεια που βάζει για να... κλάψει- τρέχουν από τα μάτια του άφθονα και χοντρά δάκρυα. Έτσι, αυτοί που τον ακούν, νομίζουν ότι πρόκειται για κανένα παιδάκι που χάθηκε και τρέχουν να το βοηθήσουν... Ο κροκόδειλος επιτίθεται τότε, ξαφνικά και κάνει τη δουλειά του. Στην αρχαία Ελλάδα ο κροκόδειλος ήταν άγνωστος. Οι Φοίνικες, όμως, έμποροι, που έφταναν στα λιμάνια της Κορίνθου και του Πειραιά, μιλούσαν συχνά για τα διάφορα εξωτικά ζώα, τα πουλιά και τα ερπετά της πατρίδας τους, που άφηναν κατάπληκτους τους ανίδεους Έλληνες και τους γέμιζαν με τρόμο και θαυμασμό. Φαίνεται ωστόσο, ότι ο κροκόδειλος τους έκανε περισσότερη εντύπωση, κυρίως με το ψευτοκλάμα του, αφού ένας νεαρός ποιητής, ο Φερεκίδης, έγραψε κάποτε το παρακάτω επίγραμμα: «Εάν η γη ήθελε να συλλάβει εκ των δακρύων της γυναικός, εκάστη ρανίς των θα εγέννα κροκόδειλον». Παρόλο, λοιπόν, που στην Ελλάδα δεν υπήρχαν κροκόδειλοι, τα «κροκοδείλια δάκρυα», που λέμε σήμερα γι' αυτούς που ψευτοκλαίνε, είναι φράση καθαρά αρχαία ελληνική.

Κουτσοί στραβοί στον Άγιο Παντελεήμονα

Στα 1830, σ' ένα χωριουδάκι της Κυνουρίας, στο Άστρος, παρουσιάστηκε ένας περίεργος άνθρωπος, που άρχισε να διαδίδει επίμονα ότι ήταν ο... Άγιος Παντελεήμονας, που ήρθε να σώσει τον κόσμο από τις διάφορες αρρώστιες, που τον μάστιζαν. Όπως ξέρουμε όλοι μας σχεδόν, ο πραγματικός Άγιος Παντελεήμονας είναι ο προστάτης των ανάπηρων και οι

Χριστιανοί πιστεύουν ότι γιατρεύει, εκτός από τις άλλες παθήσεις και τις παραμορφώσεις του σώματος, καθώς και τους τυφλούς. Ο άγνωστος, ωστόσο, του Άστρους δεν έκανε το παραμικρό θαύμα. Επειδή, όμως, δεν ενοχλούσε κανέναν με την παρουσία του, τον άφηναν να λέει ό,τι θέλει. Παρόλ' αυτά, η φήμη πως στο όμορφο χωριό της Κυνουρίας παρουσιάστηκε ο Άγιος Παντελεήμονας, απλώθηκε γρήγορα σε όλη την τότε Ελλάδα. Όπως ήταν επόμενο, όσοι έπασχαν από τα μάτια τους, τ' αφτιά τους, τα πόδια τους και από ένα σωρό άλλες ασθένειες, παράτησαν τα σπίτια τους και τις δουλειές τους και ξεκίνησαν να πάνε στο Άστρος, με την ελπίδα ότι θα γίνουν καλά. Κι ήταν τόσοι πολλοί αυτοί οι ανάπηροι, ώστε από τα διάφορα χωριά που περνούσαν, έλεγαν οι άλλοι που τους έβλεπαν: «Κουτσοί, στραβοί, στον Άγιο Παντελεήμονα».

Κάλλιο γαϊδουρόδενε, παρά γαϊδουρογύρευε

Ο λαός βλέπει και κρίνει. Βλέπει τα πάντα που περνούν μπροστά από τα μάτια του. Παρακολουθεί όλες τις σκηνές του κοινωνικού βίου, αδιαφορώντας αν τα πρόσωπα των σκηνών αυτών είναι άνθρωποι ή ζώα. Κουνάει το κεφάλι του, χαμογελάει και κάπου – κάπου κάτι λέει. Αυτό που λέει, είναι η παροιμία, είναι παροιμιώδης έκφραση. Βλέπει τώρα το συμπέθερό του το Σταμάτη, που τρέχει δεξιά και αριστερά, ψάχνοντας να βρει το γάιδαρό του. Ο γερο – θυμόσοφος, που κάθεται κάτω στον ίσκιο μιας βελανιδιάς, είχε προσέξει, ότι ο Σταμάτης ο συμπέθερός του, είχε ξεσαμαρώσει το γάιδαρο, ότι του έβαλε σ' ένα κουρούπι πίτουρο, σ' ένα άλλο νερό και έφυγε αφήνοντάς τον εκεί. Ο γέρος, όμως, είχε παρατηρήσει και κάτι άλλο: ότι το ζώο ήταν λυτό, ότι ανέμιζε την ουρά του, και ότι, άμα η μουργέλα (αλογόμυγα) του χώθηκε στο ρουθούνη, άρχισε τις κλοτσιές και το έβαλε στα πόδια. Και την ώρα που ο απελπισμένος Σταμάτης ζυγώνει το γέρο και τον ρωτάει: – Μπας και είδες, συμπέθερε, κατά πού έκανε ο γάιδαρος μου; Ο γέρος, αντί για άλλη απάντηση, του λέει και μάλιστα έμμετρα: – «Κάλλιο γαϊδουρόδενε, παρά γαϊδουρογύρευε!...».

Κάθε κατεργάρης στον πάγκο του

Στα παλιά τα χρόνια, για να ταξιδέψεις στη θάλασσα έπρεπε να 'χεις πολύ κουράγιο, γιατί σ' όλα τα πέλαγα αλώνιζαν κουρσάρικα καράβια. Οι μηχανές ήταν ακόμα άγνωστες και τα πλοία αρμένιζαν με τα πανιά ή με τα κουπιά. Φαντάζεστε τι πλήρωμα θα 'χανε τα κουρσάρικα καράβια! Οι κωπηλάτες, οι περισσότεροι ήταν συνήθως κατάδικοι (άνθρωποι που δούλευαν στα κάτεργα – δηλ. πλοία που χρησίμευαν ως φυλακή καταδίκων), με σκοτεινό παρελθόν, (απ' εδώ και η λέξη κατεργάρης = άνθρωπος χωρίς εμπιστοσύνη κλπ.). Όταν, λοιπόν, ο αέρας έπεφτε και το καράβι έπρεπε να συνεχίσει το δρόμο του, μια φωνή δυνατή ξεσήκωνε απ' το ξαπόσταμά τους, τους ανθρώπους αυτούς: «Κάθε κατεργάρης στον πάγκο του». Ήταν η διαταγή να καθίσουν και πάλι στα κουπιά, στους μακρινούς ξύλινους μπάγκους ή πάγκους (από το Ιταλικό *panco*)! Υπήρχαν, επίσης, πλοία την εποχή εκείνη, που ονομαζόντουσαν «κάτεργα» (πλεούμενες φυλακές). Έτσι, το πλήρωμα αυτών των πλοίων λεγόταν «κατεργάρηδες».

Πηγή: MusicNetCy